

TOEN ONGELOOF NOG HEEL GEWOON WAS

Op pelgrimage met Abraham in het hier en nu

PAUL VISSER

Woord vooraf

Het zijn andere werelden, die wereld van Abraham en de wereld van ons. Tegelijk lopen die werelden in elkaar over omdat ze één ding gemeen hebben: God krijgt nu even weinig voet aan de grond als toen, en andersom. Al gauw blijkt in de Bijbel ongeloof de gewoonste zaak van de wereld te worden en is geloven een wonder van de hemel. In die wereld verneemt Abraham Gods stem, raakt hij ervan overtuigd dat Hij de levende is en geeft gehoor. In overgave en vertrouwen. Met vallen en opstaan. Terecht wordt hij later de 'vader van allen die geloven' genoemd: de wijze waarop hij samen met Sara het geloof leefde, met alle hoogte- en dieptepunten van dien, is tekenend voor alle tijden en herkenbaar tot op de dag van vandaag. Juist die herkenning helpt verder, stimuleert en corrigeert. Als je op pelgrimage gaat met Abraham en Sara krijgt elk verhaal iets van een pleisterplaats, om op adem te komen en je te voeden met goede gedachten. Hopelijk zijn het momenten van oriëntatie en inspiratie, om in het hier en nu gericht te blijven op 'de stad die fundamenten heeft' en te leven als burger van het Koninkrijk dat kwam en komt!

Rotterdam, oktober 2020

Paul Visser

Inhoud

Woord vooraf	5
1. Abram – ons aller vader	11
2. Overtuigd van God door God	17
3. Verkiezende liefde en radicale keuzes	23
4. Alles doet mee en één ding is nodig	29
5. Gezegende tolerantie	35
6. Aandacht voor het altaar	41
7. Het kan raar lopen	47
8. Ver heen	53
9. Maar...!	59
10. Abram versus Lot	65
11. Vrij man	71
12. Wie goed doet, God ontmoet	77
13. God kan ons hebben	83
14. God weet niet van ophouden	89
15. Het bekende verhaal en een ongekende ontknoping	95
16. Herpakt	101
17. Een tastbaar teken	107
18. Samen bezocht	113
19. Gericht en gebed	119
20. Te gek voor woorden	125

21. God laat lachen	131
22. De proef op de som	137
23. Een graf als teken van de toekomst	143
24. Op zoek naar een goede levenspartner	149
25. Gezegend begin en zalig einde	155

Dit zijn de afstammelingen van Terah: Terah verwekte Abram, Nahor en Haran; en Haran verwekte Lot. Haran stierf tijdens het leven van zijn vader Terah, in zijn geboorteland, in Ur van de Chaldeeën. En Abram en Nahor namen zich vrouwen; de naam van Abrams vrouw was Sarai, en de naam van Nahors vrouw was Milka, een dochter van Haran, de vader van Milka en Jiska. Sarai nu was onvruchtbaar; zij had geen kind.

En Terah nam Abram, zijn zoon, en Lot, zijn kleinzoon, de zoon van Haran, en Sarai, zijn schoondochter, de vrouw van zijn zoon Abram, en zij trokken met hen uit Ur van de Chaldeeën om naar het land Kanaän te gaan; en zij kwamen tot Haran en bleven daar wonen. De dagen nu van Terah waren tweehonderdvijf jaar, en Terah stierf in Haran. De HERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal.

GENESIS 11:27 – 12:1

Daarbij danken wij de Vader, Die ons bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan de erfenis van de heiligen in het licht. Hij heeft ons getrokken uit de macht van de duisternis en overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde. In Hem hebben wij de verlossing, door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de zonden.

KOLOSSENZEN 1:12-14

1. Abram – ons aller vader

GENESIS 11:27 – 12:1*

Abram. Vader is hij van allen die geloven. Zo noemde Paulus hem (Rom. 4:16). Dat was en blijft hij. Want aan zijn levensgang zie je wat dat is: geloven. Hoe het wordt gewekt en hoe het werkt. Hoe je ertoe komt en hoe je het volhoudt. Hoe krachtig het is als gave van de hemel én hoe kwetsbaar als ding van ons hart. Hoe het op het ene moment een zeker weten is en vast vertrouwen én hoe het op een ander moment verzandt in onzekerheid en verwardheid. Geloof is niet onaantastbaar en statisch, maar een wankelend dynamisch gebeuren. Het is nu eens een geloof dat zich fier en ferm in de wereld verheft, dan weer een geloof dat bang en angstig om dit of dat ineenkrimpt. Een geloof dat zich door niks en niemand uit het veld laat slaan en een geloof dat zomaar onderuit kan gaan. Geloof dat rust geeft en dat onrustig maakt. Waarin je slapen kunt en waarvan je wakker ligt.

Ziehier, het geloof van Abram! Zo wordt het beschreven. Het is met contrasterende streken op het doek gezet. Het is iets om naar te blijven kijken. Omdat het zo herkenbaar is, omdat het je eigen geloven verbeeldt. Waarheidsgetrouw. Het is onthullend en onthutsend. Bemoedigend en hoopgevend. Die dubbelheid doet goed: daardoor weten we ons begrepen en worden we opgebeurd.

* Er zijn negen overdenkingen gewijd aan Genesis 12, omdat dit hoofdstuk de basis vormt voor het vervolg.

Als vader van allen die geloven is Abram ons van Hogerhand gegeven als dé man om in geloof *mee* op te trekken én ons, zo vaak het ons net zo twijfelachtig vergaat als hem, *aan* op te trekken. Dat gaan we doen. Want je leven mag nog zo anders zijn dan dat van hem toen, het geloven blijft eender. Los van tijd en plaats, van leeftijd en afkomst zijn wij door één Geest met Abram verbonden en is zijn geloven een bron om ons aan te laven. Alle reden dus om hem stap voor stap te volgen.

Om te beginnen was geloven voor Abram en zijn tijdgenoten allerm minst gewoon. Onwillekeurig deed me dat denken aan het tv-programma van de EO *Toen geloven nog heel gewoon was*. Als religieuze variant van de eerdere tv-serie *Toen geluk nog heel gewoon was*. In de genoemde documentaire ging het over de jaren zestig en zeventig, toen nieuwe kerken als paddenstoelen uit de grond schoten en elke zondag volstroomden. In dat programma werd gesuggereerd dat het 'nog' van toen voorgoed voorbij is. Omdat wij er vandaag eenvoudigweg te wijs en te slim voor geworden zijn om nog langer het geloof van ooit te leven.

Apart genoeg is het in de Bijbel van meetaf andersom. Abram leefde in een tijd dat *ongeloof* nog heel gewoon was. Genesis 3 tot 11 verhaalt ervan. Het liep uit op een toren die reikte tot in de hemel, als symbool dat God compleet van het toneel verdwenen was en wij zelf voor god speelden. In die wereld groeide Abram op en doolde hij met zijn familie rond, van de ene plek naar de andere. Op zoek naar... ja, naar wat? Naar goede weidegrond, naar winst en welvaart, naar comfort op de korte termijn. Zonder perspectief voor de lange termijn. Anders gezegd: zonder God en zonder hoop. Hij voelde zich daar thuis, maar was zonder het te beseffen zo ontheemd als wat. Vervreemd van zijn Oorsprong.

Toen en daar echter gebeurde het. Er klonk een Stem in het leven van die ene man. Zó doordringend dat Abram direct beseftte: dit is de Levende! Zó overtuigend ook dat hij eraan geloven moest, hoe ver en vreemd deze Ene ook in zijn wereld geworden was. Geloven ging hij, als eenling. Niet omdat hem iets werd aangepreut – wie had dat moeten doen? – maar omdat hij werd aangesproken. Wie dat laatste herkent, hoe dan ook, die weet ervan, ook nu: er werd me niks opgelegd, er ging iets voor me open. En wat iedereen om je heen ook zei, er was geen ontkennen en ontkomen aan.

Ondanks dat ongelooft gewoon was, kreeg God zeggenschap. Hij vestigde Zijn Koninkrijk, hoe minimaal ook. Bij één mens. In de marge dus, maar toch! Het gebeurt ook nu, als een werk en wonder van de hemel. Want sinds Abram heeft Hij Zijn heerschappij en Rijk van hart tot hart uitgebreid. Tegen gangbaar ongelooft van allerlei snit in. Niet met geweld, maar met taaie liefde. Zelfs in de toorn, die als keerzijde van Zijn gekrenkte liefde door de tijd heen een en andermaal ontbrandde, bleef Hij denken aan Zijn ontfermen. Het kwam tot een ultieme climax in de kruisiging en opstanding van Jezus en in de uitstorting van de Geest.

Ook in onze wereld delft Zijn liefde in de regel het onderspit. Toch duikt ze steeds weer op en wint mensen in. Niet omdat ons hart naar Hem vraagt – want al schreeuwt ons binnenste erom gelieft te worden, van Hém zijn we zomaar niet gediend – maar omdat Zijn hart verlangt naar ons. Bijzonder! Paulus verwoordde het zo: *Hij heeft ons getrokken uit de macht van de duisternis en overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde.* Het blijft gebeuren. Laatst zei een veertiger: 'Lang dacht ik te intelligent te zijn om te geloven, nu weet ik dat mij iets ontging.'

Gebed

Onze Vader in de hemel,
Schepper van ons bestaan,
ik dank U

dat U niet opgeeft ons te zoeken,
dat Uw liefde naar ons blijft uitgaan,
al houden wij U bewust of onbewust af.

Ik dank U

dat U ook mij wist te vinden,
al zat ik niet altijd op U te wachten.

Ik dank U dat het laatste woord niet aan het ongeloof is,
hoe hoog dat nu ook vaak van de toren blaast,
in levens van hen die mij lief zijn.

Ik bid U daarom

zowaar U vandaag Dezelfde bent als toen,
dat U nog door verzet en onverschilligheid heen breekt
en de harten van hen die ik op mijn hart heb
inwint voor Uzelf in Uw grote liefde.

Wees zo goed om Jezus' wil! Amen.

De HERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal. Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.

GENESIS 12:1-3

... u, die opnieuw geboren bent, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. Want alle vlees is als gras en al de heerlijkheid van de mens is als een bloem in het gras. Het gras is verdord en zijn bloem is afgevallen. Maar het Woord van de Here blijft tot in eeuwigheid. En dit is het Woord dat onder u verkondigd is.

1 PETRUS 1:23-25

2. Overtuigd van God door God

GENESIS 12:1-3

Waar je iets gewaar wordt van God, daar wordt geloof gewekt. Geloof als een beginnend weten: je raakt overtuigd van iets wat je daarvoor ontging. Geloof ook als overgave: met dat je aangesproken wordt, weet je je gezocht en gezien en dat scheidt vertrouwen. Het kan je plotsklaps overkomen.

Zo ging het tenminste bij Abram. Ongezocht en onverwacht vernam hij Gods stem: *De HERE nu zei tegen Abram...* Hoe dat destijds ging? Geen idee. Was het een hoorbare stem? Of klonk er iets in zijn hoofd, dat doordrong tot in het diepst van zijn gedachten, zijn hart? Ik weet het niet. Wat ik wel weet is dit: dat het altijd iets is waar je helemaal bij bent, wat heel je denken en al je zinnen op dat moment in beslag neemt. Het gebeurt nooit gedachteloos, het is een totaal-ervaring, die hoofd en hart omvat. Een openbaring is het die ons begrip te boven gaat, maar waardoor het tegelijk ook zo wordt opgerekt dat je méér weet dan daarvoor. Zoekend om dit ongekende te verwoorden, heeft de Bijbel het over 'schellen die van de ogen vallen' of 'verlichte ogen van het verstand'. Veelzeggende uitdrukkingen, die aanduiden dat geloven het omgekeerde is van 'iets aannemen in de ruimte' en meer is dan 'een sprong in het diepe'. Ik word daar vrolijk van.

Levend geloof is geen gevolg van projectie, zoals nogal eens waanwijs wordt beweerd. Evenmin is het de vrucht van een vrome wensdroom, zoals soms

smalend wordt gezegd. Het is te danken aan de sprekende God Zelf en daarmee is het relationele kennis. Weliswaar van andere orde dan wetenschappelijke kennis, maar daarom niet minder waar. Want wat je gaandeweg van een ander en deze Ander aan de weet komt, kan even helder en klaar zijn als welke bewezen definitie ook maar.

Naast dat Gods stem plotsklaps doorbreekt, als lichtstraal in de duisternis, kan het ook gaandeweg gaan dagen in je leven, zoals wanneer de zon opgaat. Door dit of dat begint het te schemeren. Er groeit een vaag vermoeden. Gehoorde woorden krijgen langzamerhand zeggingskracht. Het duurt even tot je ontdekt: dit is God! Waar dat gebeurt, wordt geloof gewekt. Niet als vrucht van eigen akker, maar als vrucht van het goede zaad, dat gestaag met gulle hand werd uitgestrooid en in goede aarde viel, waar het zo wortel schoot dat de overtuiging ontkiemde dat het jou aangaat en er vertrouwen rijpte in Gods genade over jou.

Petrus beschreef dat als volgt: *U bent opnieuw geboren, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende woord van God.* Het mooiste is als dit gebeurt van jongs af aan. Vaak is dat proces dan mede te danken aan dat andere zaad, van levens van gelovige vaders, moeders of anderen. Het werd gezaaid in de akker van jouw leven, stierf daar soms duizend doden, maar droeg onder tranen en gebeden uiteindelijk toch vrucht. Zoals een jongere van achttien zei: 'Het leven van mijn moeder was voor mij de beste preek!'

Wat zei God tegen Abram? *Ga uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader naar het land dat Ik u wijzen zal.* Dat was een voor die tijd ongehoord bevel met een even ongekende belofte. Een hemelse roep was het om weg te

trekken uit het bekende terrein van thuis. Weg ook uit de cultuur waarin hij leefde, met zijn eigen goden en patronen. Een goddelijk bevel om op te staan uit dat leven waarin God er niet toe deed. Kort gezegd: uit de dood! Een genadige nodiging om zich van nu af aan louter en alleen te laten gezeggen door de stem van Hem, die Abram wakker riep uit de roes waarin hij vijfenzeventig jaar had geleefd. Om zich voortaan te laten lieven en leiden door de Levende en gaandeweg de toegezegde zegen te incasseren en te verspreiden. Een onbekend bestaan. Maar allerminst onzeker. Een leven vol goddelijke gratie. Onder de hemelse garantie, levenslang, dat geen vijand hem daarvan beroven zou. Wat wil een mens nog meer?

Ga uit... ga naar... en Ik zal! Het klinkt sindsdien in allerlei toonaarden door heel de Bijbel heen. *Wend je tot Mij en word behouden! Zoek Mij en leef!* Door Jezus is het op zijn kortst teruggebracht in twee woorden: *Volg Mij!* Met daarbij de meest vérstrekkende belofte: *En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld!* Waar gaat dat naartoe? Naar 'de stad die fundamenten heeft, waarvan God de Bouwer en Ontwerper is' (Heb. 11:10). De stad die neerdaalt uit de hemel, als alle andere bouwsels te gronde zijn gegaan. Het ging Abrams begrip nog ver te boven, maar de veelbelovende Stem gaf hem zo veel vertrouwen, dat hij niet minder verwachtte dan dat. Met Babel achter zich zag hij in de verte die Godsstad voor zich. Wie zou niet met hem opstaan om daar burger van te worden? Een gouden greep! De kans van je leven!

Gebed

O God, wat bent U goed
dat U het woord nam in mijn leven
en dat ik dankzij Uw Geest die woorden zo hoorde
zoals ze gehoord willen zijn: als Uw spreken in mijn leven.
Ik dank en prijs U
dat U moeite deed mij zó te laten horen
dat het tot mij doordrong
wat U op Uw hart hebt.
Ik loof U
omdat U mij nabij kwam
met de belofte van Uw genade,
met een schat aan toegezegde zegen.
Het is mij genoeg door U gezien en geliefd te zijn,
te leven van Uw barhartigheid die elke morgen nieuw is,
tot ik ben waar ik zijn zal, bij U.
Om Jezus' wil. Amen.

In de loop van de tijd is Paul Visser als predikant een en andermaal bezig geweest met de verhalen over Abraham. Steeds weer wordt hij verrast door de sprekende parallellen tussen het leven van deze aartsvader en dat van christenen vandaag. Als 'vader van allen die geloven' heeft Abraham weet van de overtuigende aanspraak van God, van menselijke vertwijfeling, weerkerende verleiding, blijvende trouw en stugge volharding.

In dit boek staat de auteur in vijftientig meditaties stil bij de verschillende momenten uit de geloofsweg van Abraham. Ze zijn bedoeld als pleisterplaatsen op onze pelgrimage in de wereld van nu.

Paul Visser is predikant van de Maranathakerk in Rotterdam. Zijn meditaties voor de camera van de EO en NewFaithNetwork worden door velen bekeken.

ISBN 9789043532877 | NUR 707

9 789043 532877

KokBeekencentrum.nl

UITGEVERS | UTRECHT